

Svatý Václav a zavřené dveře 28. září

Tomáš C. Havel

Václav je staré, ale stále velmi oblíbené jméno slovanského původu a znamená více slavný, slavnější.

Svatý Václav je patronem České země, české šlechty, kněží a vinařů a je považován za národního světce, který v těžkých chvílích posiluje národní cítění.

Svátek svatého Václava slavila dříve celá země. V tento den se konaly slavnostní mše, lidové veselice, pořádaly se poutě a na mnoha místech probíhalo posvícenské veselí či hody. V lidovém pojetí býval Václav patronem takzvaného babího léta a v mnohých regionech se můžeme setkat s označením: „léto svatého Václava.“ Lidová pranostika ubezpečovala, že „svatováclavské časy přinesou pěkné počasí.“ Když v tento den svítí slunce, má se dle moudrosti našich předků, dařit sklizni řepy a obecně to věští příjemný podzim. V každém případě ale svátek svatého Václava ohlašuje příchod podzimního času, což dokazují i mnohé z lidových pranostik. Svátý Václav tady – sklízí hady. Svátý Václav víno chrání, po něm bude vinobraní.

Kníže Václav se narodil asi v roce 907 jako nejstarší syn knížete Vratislava I. a kněžny Drahomíry. Dostal se mu výborného vzdělání na škole v Budči a pod vlivem své babičky svatě Ludmily se stal křesťanem. Na knížecí stolec usedl pravděpodobně v roce 921 jako čtvrtý historický kníže přemyslovského rodu. Podle legendy se zavázal platit německému králi Jindřichu I. Ptáčnickovi každoročně 120 volů a 500 hřiven stříbra. V těchto časech to však nebylo nic neobvyklého, jednalo se o takzvaný „tributum pacis“, poplatek za mír. K obdobnému závazku se v této době upsal vůči výbojným Maďarům i sám německý král Jindřich I. Ptáčník a bavorský vévoda Arnulf. Právě s tímto poplatkem za mír nesouhlasil mladší bratr Václava, Boleslav a 28. září roku 929, dnešní historici se spíše kloní k roku 935, jej pak s několika dalšími muži zavraždil ve Staré Boleslavi.

Legenda o smrti svatého Václava vypráví, že byl zabit s rukou na klice úmyslně zamčených dveří kostela. Tedy na prahu dvou prostorů, které dveře rozdělují nebo spojují. Ten, který se celý život usiloval o pokoj mezi lidmi a jako vládce i o pokoj své země se sousedními zeměmi a snažil se na počátku křesťanství v Čechách spojit lidi také s Bohem, je svými nejbližšími zabit na prahu dveří mezi jednou a druhou stranou, mezi světským a sakrálním prostorem.

Dveře kostela ve Staré Boleslavi se tak stávají nejen místem smrti, ale také obrazem jeho života. Svátý Václav nejen jako národní světec, ale také jako člověk zasazující se smírnými prostředky o pokoj, může být i pro nás dodnes příkladem hodným k následování.

Setkání k příležitosti Slavnosti svatého Václava ve farnosti spojená se slavením jmenin všech malých i velkých Václavů a Václav.

Cílová skupina

děti školního věku
mládež
dospělí

Pomůcky

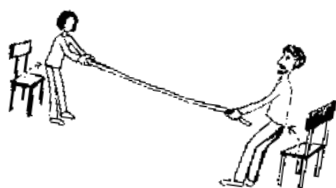
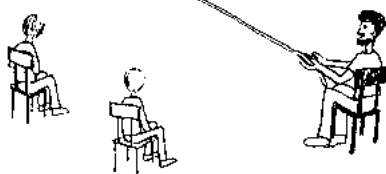
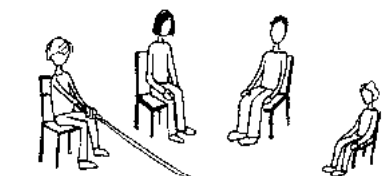
- lano
- „královská koruna“
- obraz svatého Václava
- dekorační materiál
- svíce a zápalky
- Bible

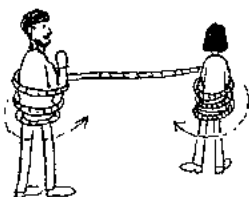
Setkáváme se

Sedíme v kruhu.

Pokud je to vhodné, může se lano na úplném začátku ještě vložit do košíku, příp. zabalit do šátku, a přítomné děti mohou hádat, co to je. Motivace a jejich očekávání se tím zvýší a skupina se sesoustředí.

Variabilita toho, jakým způsobem jít k sobě a jaký pozdrav si vyměnit, je dobré nechat na účastnících, jejich vůli a kreativitu. Po laně se může ručkovat, točit se do něj, jít po něm k sobě prsty jako po cestě. Vítat se můžeme nejen podáním ruky, ale také „plácnutím“, poklepáním po rameni, úklonou, naznačením smeknutí klobouku apod.

Vedoucí setkání vhodným způsobem uvede a účastníky přivítá.

Vítám vás v naší farní místnosti na setkání k příležitosti Slavnosti svatého Václava spojené se slavením jmenin všech malých i velkých Václavů a Václav, které máme mezi námi.

text: Franz Kett
hudba: Hanni Neubauer

Že přišel/a jsi k nám, tak já tě ví - tům. A k tomu pozdravu
ně - co ti dám. A k to - mu pozdravu ně - co ti dám.

Že přišli / přišel jste k nám, tak já vás vítám. A k tomu pozdravu...

Ich komm' zu dir
text: Franz Kett
musik: Hanni Neubauer
© RPA Verlag GmbH, www.rpa-verlag.de

Vedoucí vezme lano a jako další možnost, jak se přivítat a navzájem pozdravit, pošle jeho konec po kruhu. Ten, kdo lano posílá dál, si je nenechává v ruce.

Když konec lana doputuje k někomu, kdo sedí proti vedoucímu, pozve jej, aby se pokusili společně se s pomocí napnutého lana postavit.

Ti, kteří drží konce lana, jdou k sobě, aniž by pustili lano, vymění si pozdrav a konce lana a zase se posadí zpět na své místo.

Vedoucí pak pošle svůj konec lana po kruhu a ten, který drží druhý konec, určuje, u koho se zastaví. Nová dvojice pak pokračuje podobným způsobem.

Vedoucí vyzve poslední dvojici, která se sejde uprostřed, aby si také vyměnila konce lana, ale tentokrát s nimi zůstala stát proti sobě.

Zeptá se, zda si ten, kdo pozýval, ještě pamatuje, kdo jej před chvílí k setkání pozval, a vyzve jej, aby jej tentokrát pozval zase on.

Přivolaný pokračuje a ten, který přichází, se staví proti němu a drží se druhé strany napůl složeného lana.

Tak se celý průběh činnosti zopakuje „pozpátku“ s tím, že dvojice tentokrát tvoří řadu.

Lidé stojí v jedné řadě, dívají se dopředu, lano mají před sebou v ruce a drží se ho.

Lano nám umožnilo různými způsoby se setkat a pozdravit se a díky jednomu každému, který si na nás vzpomněl, jsme se teď mohli setkat také společně.

Zkusíme to ještě jinak.

Na pokyn vedoucího jdeme proti sobě a vytvoříme dvě řady.

Lano je v přímce, složené napůl, lidé stojí ve dvojicích proti sobě a drží se

dvojitého lana. Lano je mezi nimi.

A ještě jinak – třeba tak, že jedni musejí ustoupit, aby druhí měli dost místa se setkat.

Vedoucí vyzve účastníky, aby se mezi sebou ve dvojici dohodli, kdo z nich se posadí a kdo zůstane.

Ti, kteří zůstali a drží lano, jej přepůlí, postaví se proti sobě a vytvoří nové dvojice.

Lano je v přímce, lidé stojí zase ve dvojicích proti sobě a drží se lana, které je složené zase napůl, tj. čtyři. Lano je mezi nimi, dvojic je dvakrát méně než v předchozím obrázku.

Činnost se opakuje. Dvojice se zase domluví a jeden se posadí.

Vedoucí činnost uzavře vhodným komentářem vztahujícím se k situacím, které aktuálně vznikly.

Vedoucí může zúčastněné vyzvat k přemýšlení, jaké výhody, příp. nevýhody mají ti, kteří teď sedí na židli, a jaké výhody a nevýhody mají ti, kteří teď stojí uprostřed.

Možná dojdeme k závěru, že co na začátku vypadá jako výhodné, za nějaký čas až tak výhodné být nemusí.

Pokud je lano stále příliš dlouhé, může skupina lano ještě jednou přepůlit a postavit se proti sobě. Tato činnost záleží tam, jaké lano máme k dispozici.

Vedoucí se k těm, kteří drží lano a jsou uprostřed, přidá a skupina s jeho vedením položí lano na zem do tvaru písmene „U“.

Navrhněte, co to může být?

Ať je návrh jakýkoli, vedoucí upozorní, že jsme také znázornili něco, co je důvodem našeho setkání a co umožňuje lidem se setkávat.

Setkání se skutečností – příprava vyprávění

Vedoucí vyzve účastníky k rozhovoru. Můžeme společně jmenovat různé vchody, dveře, vrata, brány kolem nás, nebo ty, kterými jsme dnes prošli.

Povídáme si o tom, jaké jsou, nebo čím jsou zvláštní.

Vedoucí rozhovor uzavře:

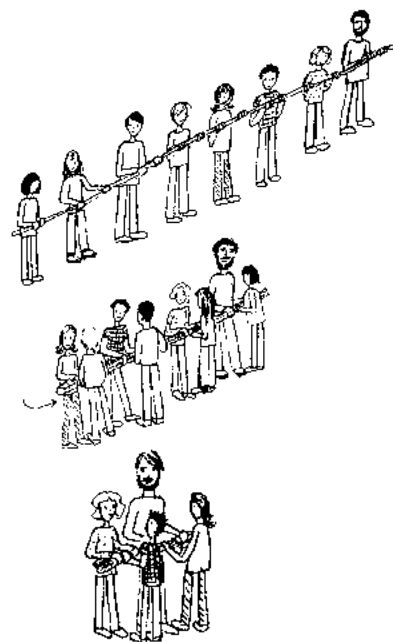
Všechny dveře, vrata, brány nebo branky, o kterých hovoříme, mají jedno společné. Jsou místy, která se nacházejí hranici dvou prostorů a díky nimž je možné tyto dva prostory oddělit – dveře zavřít – nebo spojit – dveře otevřít.

Vedoucí může zadat přítomným dětem úkol, aby vymyslely, jak se dají dveře otevřít a zavřít a pak to ukázaly pantomimou.

Např. Děti mohou znázorňovat otevírání a zavírání dveří klikou, klíčem, na petlici, na visací zámek, na elektrický zámek, na kód jako trezor, na dálkové ovládání, mohou znázornit dveře, u kterých je vrátný, pes, voják se zbraní apod.

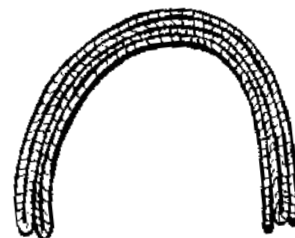
Složitější varianta:

Skupina dvou, tří lidí se může tiše dohodnout na určitém způsobu otevírání a zavírání dveří. Pak znázorní zavřené dveře a ostatní mohou pantomimou

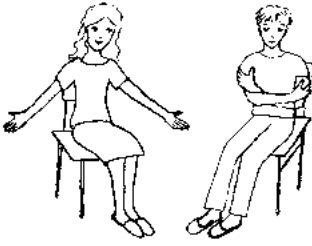

Záměrně vzniká problémová situace, ve které jde o cvičení schopnosti dohodnout se tak, aby řešení bylo pro oba zúčastněné přijatelné. Pro mladší děti to nemusí být až tak snadné. U dospělých se může zase projevit ten, kdo je zvyklý ustupovat, příp. už předem se vzdávat, a kdo je zvyklý se prosadit.

Cílem činnosti není výsledek, tj. aby všichni splnili úkol, ale proces vzájemného dohadování. Vedoucí do procesu nezasahuje, pouze důsledně trvá na dodržení zadání, tj. jeden musí odejít. Pokud vzniknou složitější situace, může vedoucí na závěr položit dvojicím, příp. jednotlivcům, kterých se to týká, otázku: Proč jsi ustoupil/a? Proč jsi zůstal/a? Je ti toto řešení příjemné? Proč ano, nebo proč ne?

Jednoduchý tvar může vyvolávat asociace jakýchkoli typů vchodů – bránu, branku, dveře apod.

zkoušet, jak by se dveře daly otevřít.

Např. Skupina se dohodne, že je třeba vzít za kliku, je třeba mít klíč, je třeba zaklepat nebo zazvonit a dveře otevře někdo zevnitř, že dveře jsou na dálkové ovládní apod.

Vedoucí vyzve účastníky k rozhovoru o své zkušenosti, kdy se ocitli „před zavřenými dveřmi“, kdy bylo těžké pro ně „otevřít dveře“, kdy jim někdo „zabouchl dveře před nosem“, nebo naopak jim někdo nečekaně dveře otevřel apod.

Vedoucí rozhovor zakončí:

Budeme si vyprávět také o člověku, který otevřel mnoho zavřených dveří mezi lidmi, ale také o dveřích, kterými bychom mohli opravdu projít, kdybychom se vydali do jednoho města. Ty dveře vedou do kostela, který se dnes jmenuje kostel svatého Václava, a našli bychom je ve Staré Boleslavi.

K těm dveřím ale patří ještě něco.

Vedoucí vezme do rukou předmět znázorňující královskou korunu.

Tahle koruna by mohla patřit mně.

Vedoucí si ji dá na hlavu.

Nebo tobě.

Vedoucí ji dá na hlavu některému z dětí.

Nebo by mohla patřit...

Dítě, které ji má, může vybírat, komu ji předá.

Ke koruně obvykle patří také království, ale v našem příběhu ke koruně patřilo celé knížectví. A být knížetem, to bylo v té době těžší, než být králem!

Vedoucí může účastníky pozvat k přemýšlení, o co a o koho by se takový král s královskou korunou, nebo kníže s knížecí korunou měl starat.

Děti si mohou korunu nasazovat na hlavu a doplňoval větu:

Kdybych já byl král/ kníže, postaral bych se, aby...

Kdybych já byla královna/ kněžna, postarala bych se, aby...

Vedoucí ocení, že v takovém knížectví by se nám určitě dobře žilo, a položí korunu do obrazu.

Setkání se skutečností – vyprávění

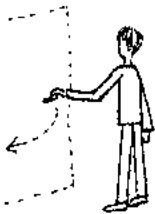
Vedoucí vypravuje:

Koruna patřila tomu, kdo byl knížetem v českých zemích. Patřila knížeti Bořivojovi, pak knížeti Spytihněvovi, pak knížeti Vratislavovi, a když Vratislav zemřel, stal se jeho nástupcem jeho syn Václav.

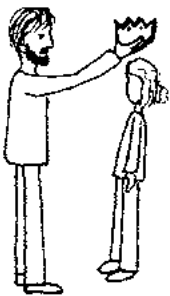
Vedoucí vezme obrázek svatého Václava a jde s ním kolem sedících účastníků. Pak jej položí do obrazu.

Jména prvních českých knížat je s dětmi dobré hlasitě opakovat. Jednak se je učí vyslovovat, jednak se učí důležité historické reálie.

Dodnes se o něm vypráví, že byl dobrým správcem země. Všem lidem prokazoval dobrodiní, nahé oblékal, hladovým dával jíst, pocestné bral

*Činnosti týkající se otevřených a zavřených dveří můžeme vnímat ve více rovinách. Směřují nejen k uvědomění si všední přítomnosti různých dveří, vstupů a bran v našem životě, ale také k jejich obecnému obraznému významu, tedy také k příběhu o svatém Václavovi a k náboženské zkušenosti křesťanů vyjádřené Ježíšovými slovy:
„Já jsem dveře. Kdo vejde skrze mne, bude zachráněn, bude vcházet i vycházet a nalezne pastvu.“
J 10, 9*

pod svou střechu, všechny lidi, chudé i bohaté miloval, přísluhoval služebníkům Božím, mnohé kostely zdobil zlatem. Jeho babička Ludmila mu kladla na srdce, že Bůh přeje lidem pokojný a radostný život a on si to dobře pamatoval. Dělal všechno proto, aby se v zemi lidem dobře žilo, aby měli co jíst, aby jim nikdo nebral, co se jim urodila na polích, aby krajem netáhla vojska nebo lupiči nebo se nerozpoutaly války.

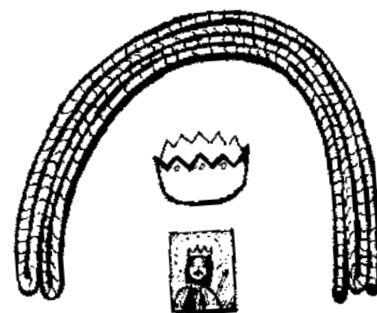
Pokud je to vhodné, může vedoucí zopakovat některé výpovědi dětí z předchozí aktivity.

Dodnes se o něm v legendách dočítáme, že rozšiřoval ve své zemi křesťanství, pekl chléb a lisoval víno ke slavení eucharistie, aby spojil člověka s Bohem. Podřídil se mocnějšímu sousednímu panovníkovi Jindřichu I., aby lidé mohli žít v míru a pokoji a marně mezi sebou usmířoval českou šlechtu zápasící mezi sebou o to, kdo bude silnější a mocnější.

Tam, kde byli lidé rozdělení, snažil se je pokojnými prostředky zase spojovat, podobně jako se otevírají dveře, aby spojily různé prostory. Byl člověkem, který měl stále „ruku na klice a otevíral dveře“ tam, kde hrozilo rozdělení.

Jeho život skončil z vůle jeho mladšího bratra Boleslava, který si o něm myslel, že je vládcem příliš mírumilovným, laskavým, otevřeným a dobrým.

Podle staré tradice byl zavražděn u dveří kostela ve Staré Boleslavi. Není to náhoda, že si lidé nedlouho po jeho smrti začali vyprávět, že když umíral, měl ruku na klice kostelních dveří, které se snažil otevřít. Bylo to totiž něco, co svým způsobem dělal celý život. Snažil se otevírat dveře mezi lidmi, a odstraňovat překážky, které mezi nim stály, aby mohli žít v pokoji. Věděl, že Bůh jej lidem přináší a přeje.

Společně tvoříme

Kdo chce, může ozdobit obraz dveří, příp. si může každý znázornit svůj obraz dveří.

Přemýšlíme a modlíme se

Každý rok si 28. září připomínáme Václavovo úsilí o pokoj a jeho touhu po nerozděleném světě, ve kterém lidi neoddělují zavřené dveře hádek, lží nebo vlastního prospěchu. Připomínají nám to jeho sochy a obrazy v kostelích, ale také jeho jméno.

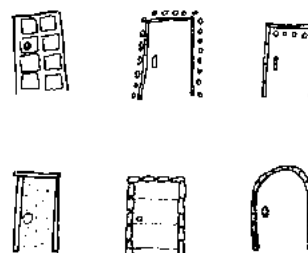
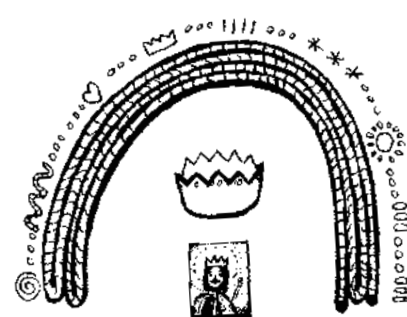
Pokud je to vhodné, vedoucí se zeptá, zda se někdo z účastníků jmenuje Václav nebo Václava, nebo zda někoho s tímto jménem neznáme. Všem Václavům a Václavám pak vhodným způsobem popřeje k svátku.

Vedoucí může popřát všem, abychom s vírou v Toho, který je Tvůrcem pokoje a který nám pokoj přinesl, a podle příkladu svatého Václava, měli sílu a odvahu odstraňovat všechno, co lidi rozděluje, a žili v pokoji.

Setkání může končit pohoštěním, které zahájíme čtením biblického textu a modlitbou:

„Já jsem dveře. Kdo vejde skrze mne, bude zachráněn, bude vcházet i vycházet a nalezne pastvu.“ J 10, 9

Pane,
dej nám sílu a odvahu,

**abychom uměli podobně jako svatý Václav spojovat to,
co je rozdělené, a usilovat o pokoj.**

**Dej nám naději tam, kde rozdělení neumíme zabránit
a kde obnovit pokoj není v lidských silách,
protože Ty dokážeš spojit i to, co rozděluje smrt.
Amen.**

